

N:o 307.

Af Herr Liss Olof Larsson: Angående indragning af åtskilliga anslag å Riks-statens särskilda Hufvudtitlar, n. m.

För ett år sedan uttalades från Konungathronen de orden: »Den största sparsamhet bör iakttagas» och dessa ord genljödo omkring hela landet och folket — de af skatter och onera nedtryckta fosterlandsvännerna började åter med hopp och förtröstan se upp till thronen, ty de lefde i den fasta öfvertygelsen att »kungord» vore något mer än tomma ord och vackra fraser — och att verklighet skulle vara oskiljaktig från dessa ord, det är en öfvertygelse, som borde helighållas och noga beaktas, och det är derföre grymt att gäckas med en sådan öfvertygelse; men förgäfvos sökte man spår efter denna sparsamhet i den då till Riksdagen af Kongl. Maj:t afgifna Proposition om Statsverkets tillstånd och behof. Det uppståndna modet börjar åter gifva vika för känslan af de tryckande pålagorna, men hoppet — den trollkraft, som skall uppehålla oss, då alla andra utsigter mörkna — förefanns ännu, man antog såsom gifvet att ropet af all den nöd och elände, som höres från alla landsändar, äfven skulle hafva trängt sig ända fram till thronen och der framtvingat en verklighet af den uttalade sparsamheten. I den af Kongl. Maj:t till Riksdagen nu afgifna Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, finner man svaret på en sådan förhoppning. Om man der icke finner äskadt några så särdeles stora nya anslag, så söker man dock fåfängt efter någon nedsättning, der man hade haft skäl att förvänta sådan, och som nödvändigt måste vidtagas för att rädda oss från den undergång, som vi allt mer och mer närma oss. Jag anser mig derföre icke kunna stå till svars inför mitt samvete, inför mina komitenter och inför mitt fädernesland att stillatigande åse allt detta, man måste höja sin röst, äfven om det ock skulle blifva en ropandes röst i öknen, den kommer dock från djupet af ett folk, på hvars runor man finner inristadt, att de mer än en gång räddat fäderneslandet från undergång. Inseende alltför väl att jag icke är den, som kan underkasta den Kongl. Propositionen den granskning — den kritik, som jag anser den förtjena, och som jag skulle önska, dertill fordrades både lärdom och erfarenhet, egenskaper, som jag helt och hållet saknar, men som ock torde lända till ursägt

för mina enfaldiga framställningar och yrkanden — min afsigt är endast att väcka frågorna, på det de må stå öppna och Utskottet få tillfälle att ingå i deras pröfning, för att åt dem egna det afseende de förtjena. Jag har funnit mig så mycket mer föranlåten dertill, som jag har hört tvifvel uppstå derom, huruvida Stats-Utskottet och Kamrarne skulle ega rätt att ingå i pröfning af de å ordinarie stat uppförda anslag, då motion derom icke är väckt, och en sådan mening möjligen kan göra sig rådande inom Riksdagen, ehuru jag för min del ingalunda biträder densamma. Då man lyckats upptränga — förlåt uttrycket — Statens inkomster till 42½ millioner R:dr och de således på ett fjerdedels sekel ökats med omkring 150 procent, så ser det verkligen ut som skulle behoven så kunna sammanjemkas, att inkomsterna skulle räcka till för de behofver, som måste fyllas för att hålla statskeppet i sin jemna gång, utan att man ännu en gång måste öka den statsskuld, som vi under den sednare tiden ådragit oss och våra efterkommande.

Beträffande *Första Hufvudtiteln*, så förenar jag mig till alla delar uti de motioner, som redan vid denna riksdag blifvit väckta, rörande nedsättning å anslaget under denna Hufvudtitel; jag anser nemligen, att vill man sparsamhet i verklighet, så i afseende å den allmänna som enskilda hushållningen, så måste man börja från det håll, der lyxen och öfverflödet till en del har sitt upphof; det är derföre som jag af kärlek både till min Konung och mitt land, förenar mig med dem som yrka,

att anslaget under Första Hufvudtiteln måtte nedsättas med 25 procent under hvad det för närvarande är, eller åtminstone till det belopp, som finnes upptaget under denna Hufvudtitel vid 1859—1860 årens riksdag.

Å *Andra Hufvudtiteln* har Kongl. Maj:t äskat en förhöjning af 1,000 R:dr såsom tillökning i aflöningsstaten för Landskrona straffängelse, och såsom skäl derför bland annat anført, att för närvarande vore der tvänne tjänster förenade, och att göromålen derföre skulle vara för mycket ansträngande; hvad det sednare skälet beträffar, så torde vara nog att erinra om hurusom under nuvarande förhållande denne person ingalunda är den ende, som får underkasta sig ansträngning för att försörja sig, och hvad det förra beträffar, så skulle jag högeligen önska att samma förhållande egde rum med många af våra embeten och tjänster, ty derpå skulle sannerligen hvarken Staten eller dess kassa komma att lida. Och då detta förhållande här eger rum, att tvänne tjänster äro förenade och desamma blifvit uppehållna af en person, så vill jag för min del icke här tillskapa en ny tjänst och dermed ådraga Staten en ytterligare utgift å 1,000 R:dr, hvarföre jag tager mig friheten föreslå,

att Riksdagen icke måtte bevilja det å Andra Hufvudtiteln äskade förhöjda anslag af 1,000 R:dr Rmt.

Dessutom vågar jag föreslå,

att det vid 1856—1858 årens riksdag åt samtliga våra embets- och tjänstemän under denna Hufvudtitel tillagda tillfälliga dyrtidstillägg icke vidare måtte utgå, äfvensom att de löneförhöjningar, som sedan dess egt rum, måtte försvinna, och de nya embeten och tjänster med thy åtföljande löner, som sedermera tillskapats, också måtte nedsättas i samma förhållande.

Att ett sådant yrkande skall röna starkt motstånd, — ja måhända åtlöje, är mig icke oväntadt; ty jag medger villigt att ett sådant yrkande är oerhördt. Men man måste ock å andra sidan medgifva, att förhållandena inom landet äro oerhörda, och att utomordentliga åtgärder äro af nöden. Och påstås kan väl icke att de skäl, som vid nämnda riksdag förefunnos, för att förhöja lönerna, numera förefinnas, och någon billighet talar visst icke heller för bibehållandet af ifrågavarande löneförhöjningar, ty nöden bland folket kännes så mycket bittrare, när det ser embetsmännen oakortadt uppbära sina stora löner, ja att de till och med ökas för en del, ju större nöden blir bland folket, och de således få se embets- och tjänstemännen frossa på ruinerna af folkets forna välstånd

Hvad *Tredje Hufvudtiteln* beträffar, så har visserligen Kongl. Maj:t föreslagit en nedsättning af 21,250 R.dr. Jag bekänner villigt att jag icke förstår att uppskatta den stora nytta landet har af de å denna Hufvudtitel utgående 479,200 R.dr. Mig förefaller det dock som skulle vårt fattiga land lika väl och på ett oss mera värdigt sätt kunna representeras i utlandet af personer med mindre aflöning och deraf följande mindre lyx, än hvad nu är fallet, och jag yrkar derföre

att Stats-Utskottet måtte noga se till, huruvida icke en ytterligare nedsättning å *Tredje Hufvudtiteln* må kunna ske, utan att skada det allmänna.

Rörande *Fjerde Hufvudtiteln*, så göres der samma yrkande, som de jag beträffande *Andra Hufvudtiteln* framställt angående lönerna, men yrkar derjemte att anslaget till så väl den värfvade som den indelta arméen äfvensom beväringen måtte minskas med en summa, motsvarande den, som nu åtgår för att bestå dessa bränvin, kaffe, socker och tobak under mötestiderna och då de ligga i garnison, såsom varande både öfverfödigt och skadligt.

Såsom löneförbättringar vid indelta arméen har Kongl. Maj:t äskat 100,000 R.dr. Denna summa, som första gången beviljades vid 1856—1858 årens riksdag, skulle blott utgå till dess en allmän reglering af officerares löneinkomster hunne verkställas, hvilket man då förmodade skulle ske snart, har derföre årligen utgått sedan den tiden, utan att den då omordade regleringen vidare hörts af. Då nu äfven dertill kommer, att de skäl, som då talade för beviljandet af ifrågavarande summa, nu mera icke förefinnas, så vågar jag föreslå,

att

att Riksdagen måtte afslå de 100,000 R:dr, som jag här ofvan omförmäلت.

Dessutom yrkar jag ock afslag å de åskade 2,000 R:dr såsom hyresersättning åt Departementschefen, äfvensom det förhöjda anslaget stort 2,500 R:dr åt Fortifikationen; det förra på den grund att jag tror det Staten icke har brist på boställsrum, om lyx och öfverflöd får gifva vika för enkelhet och sparsamhet; och det sednare på det skäl, att jag anser den ifrågavarande förhöjningen icke vara af den trängande natur, att man under den nu rådande nöden ovilkorligt bör bevilja densamma.

Anslaget till anskaffande af kopparpatroner yrkar jag måtte nedsättas till 100,000 R:dr och att Riksdagen bestämmer det inga nya verkstäder för kopparpatroners tillverkning vidare upprättas, utan att tillverkningen öfverlåtes åt den enskilda spekulationen, såsom varande det billigaste sätt att få behovet fylldt.

Med förvåning finner jag att Kongl. Maj:t åskat ett anslag af 231,400 R:dr för befästningsarbeten vid Carlsborg samt Stockholms och Carlskrona skärgårdar. Efter hvad man kunnat inhemta om den tanke, den af Kongl. Maj:t på Riksdagens begäran tillsatta komité för undersökning af våra befästningar haft om dessa dyra byggnader, tror jag klokheten fordrar, det inga vidare anslag böra beviljas för ifrågavarande ändamål, förr än visadt blifvit att en mera lämplig och ändamålsenlig plan än den hittills följda, blifvit uppgjord, på grund hvaraf jag yrkar afslag å förutnämnda 231,400 R:dr R:mt. Då, efter mitt förmenande, landets ställning i sin helhet icke skulle lida någon förlust derpå, och jag därför anser Topografiska korpsens arbeten icke vara af någon så brådskande natur, så vågar jag föreslå att dessa arbeten tills vidare uppskjutas, och de åskade 75,000 R:dr afslås; skulle detta icke låta sig göra så föreslås, att summan måtte nedsättas till 50,000 R:dr R:mt.

Å *Femte Hufvudtiteln* yrkas afslag å de begärda 5,000 R:dr R:mt såsom aflöning åt ritarebiträden vid Marin-ingenjörstaten, hvarjemte samma yrkande göres här rörande tienstemännens löner, som förut blifvit framställt å de föregående Hufvudtitlarne, hvilka yrkanden äfven framställas i hvad det rörer *Sjunde och de öfriga Hufvudtitlarne*, hvarförutan jag ock yrkar afslag å de åskade anslagen:

Till bestridande af utgifter för kolonien S:t Barthelemy	25,000 R:dr.
Till nytt landshöfdinge-residens i Carlstad	30,000 »
Till inköp af en tomt i Wisby för utvidgning af landshöfdinge-residens derstädes	14,000 »

Skulle det förstnämnda för närvarande icke helt och hållet kunna indragas, så yrkas att det måtte nedsättas till 18,000 R:dr; de öfriga tvänne posterna tror jag att man utan skada kan afslå för närvarande. Om afslag å de på ordinarie stat upptagna 75,000 R:dr till Kongl. Theatern har jag afgifvit särskild motion.

Beträffande *Åttonde Hufvudtiteln*, och den der under rubriken Elementarläroverken åskade förhöjning, så vågar jag derå yrka afslag, och derjemte föreslå

det Stats-Utskottet måtte se till huruvida icke ytterligare besparingar under denna hufvudtitel utan skada kunna göras, särskildt hvad elementarläroverken beträffar, der utom allt tvifvel ett stort slöseri är rådande både med penningar och lärarekrafter.

Nedan uppräknade, å denna hufvudtitel uppförda anslag anser jag vara af den natur att de utan någon skada för landet kunna uppskjutas:

Till arfvode och resekostnadsersättning för en Antiquitetsintendent . . .	3,500 R:dr.
För runstenars uppsökande och aftecknande etc.	1,500 »
För undersökning af fäderneslandets fornlemningar, m. m.	2,000 »
Till utgifvande af plancheverk öfver fornsaker och andra historiska märkvärdigheter i Statens historiska museum samt Svenska sigill	2,000 »
För utgifvande af arbetet »Svenska språkets lagar»	1,500 »

hvarföre jag yrkar att dessa anslag måtte för närvarande afslås.

Då man känner att andra städer, särskildt Göteborg, på egen bekostnad föranstaltar om offentliga vetenskapliga föredrag, så anser jag att äfven Stockholm, som deraf drager nytta, må vidkännas kostnaden för sådana föredrag härstädes, hvilket icke heller lärer uraktlåtas, om nytta af dem anses motsvara kostnaden.

Det är derföre som jag äfven vågar yrka afslag å de 10,000 R:dr, som Kongl. Maj:t äskat för åstadkommande af sådana föredrag här i hufvudstaden.

Hvad *Nionde Hufvudtiteln* beträffar, så kan jag icke annat än framhålla önskligheten af att ett generelt beslut borde fattas derom, att inga pensioner i framtiden utbetalas af statsmedlen, utan skulle hvarje embets- och tjänsteman åläggas att till pensionsinrättningarna göra så stora inbetalningar under sin tjänstetid, att såväl han sjelf som hans hustru och barn kunna komma i åtnjutande af nödig pension, utan att Staten dermed betungas vid erhållande afsked eller inträffadt dödsfall.

Mot den mängd pensioner, som nu ånyo äskas, dels för afskedstagande embets- och tjänstemän, och dels för aflidne tjänstemäns enkor, torde vara åtskilligt att erinra, men då Utskottet utan afseende å mina yrkanden deri torde göra behöfliga nedsättningar förbigår jag dem.

Om remiss härå till Stats-Utskottet, för att der behandlas i sammanhang med regleringen under de särskilda Hufvudtitlarna, anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Liss Ol. Larsson
från Stora Kopparbergs län.

Härmed förenar sig

Eric Olsson
från Örebro län.